

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuißimiè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1634

De Rubricis Benedictionum. XIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40262

& anniuersario: nam eadem Oratio pro Papa dicitur in obitu & in anniuersario, nulla facta in ea anniuersarij mentione.

12 Missa quoque est eadem in obitu & anniuersario Papæ, cur non etiam erit Episcopi? Cardinales autem eodem priuilegio mortis gaudent quo Episcopi, & in huiusmodi functionibus post mortem sunt æquales. Extra prædictos dies, Missæ dicuntur ut in quotidianis Defunctorum, cum proprijs Orationibus.

13 In titulo *Pro patre & matre* addita est vox *Sacerdotis*: nam aliàs de Patre cuiusque non conuenit Oratio in ore Sacerdotis, ut patet audienti.

14 Missæ, quæ circumferuntur *sancti Gregorij pro uinis & defunctis*, neque sunt sancti Gregorij, neque sunt approbatæ à sancta Sede Apostolica, imò reiectæ, ita ut neque in calce Missalis retineri possint, ex Decreto sacre Rituum Congregationis die 8. Aprilis 1628.

15 Pro eo qui proximè obiit, longè tamen à nobis; prima uice potest dici Missa ut in die tertio, omisso uerbo *tertium*.

16 N. exigit nomen Defuncti, si nomen est nobilis, vel consuetudo sit nominandi omnes in Collecta & Orationibus.

17 Habentur in *Sacramen. Gregoriano* Orationes, *Fidelium Deus*, cum *Secreta*, & *Postcommunione*: in anniuersario, pro Episcopo, *Deus omnium fidelium*; pro Sacerdote, *Presta*; pro Defuncto, *Inclina*, & *Absolue*; pro fratribus, *Secreta*; pro ijs qui in cœmeterio, tres consuetæ; pro pluribus defunctis, *Deus*, cui *proprium*, &, *Animabus*, cum duabus seqq. reliquæ sunt recentiores: ex quibus illæ duæ, quæ pro Episcopo vel Sacerdote additæ sunt, post eam uenque communem, *Deus qui inter Apostolicos*, &c. conuenientiùs dicuntur in ijs Missis, in quibus per modum commemorationis dici debet Oratio pro prædictis ijsdem; vel certè positæ sunt ad uarietatem.

De Rubricis Benedictionum. XIX.

Benedictio hæc sumitur pro prece, qua Ecclesiastico more rebus ipsis specialis sanctitas impertitur, ita ut in usus profanos illæ deinde transferri non possint; & aliæ quidem sunt constitutiue benedictiones, aliæ inuocatiue, ex *Caiet. 2. 2. quæst. 88. artic. 11.* illæ quidem, per quas siue res siue personæ diuino cultui destinantur; hæc uero sunt, per quas à Deo, vel rebus, vel personis imploratur auxilium diuinum. Primi generis sunt Benedictiones aquæ, vestium Sacerdotalium, mapparum Altaris, Corpo-

ralium, & Vasculi pro sacrosancta Eucharistia, de quibus in Missali agitur, quia communes esse possunt simplici Sacerdoti priuilegiato, seu delegato, nedum Episcopo, seu Abbati. Secundi generis aliæ sunt, *Agni in Paschate*, *onorum*, *panis*, *nonorum fructuum*, *cuiuscumque comestibilis*, *candelarum*, *loci*, *domus nouæ*, *thalami*, & *noûe nauis*, quæ in Missali descriptæ sunt extra præiudicium aliarum, quæ in Rituali Romano habentur, quia hæc à quocumque Sacerdote fieri possunt, & fieri sæpiùs contingunt, neque Ri-

tuale Romanum, sicuti Missale, cui-
cumque facili suppetere solet.

2 Origo harum Benedictionum,
quæ sunt per verba Sacerdotis addito
signo Crucis, absque vlllo dubio ab
Apostolis est: neque desunt, qui in
hanc causam illud Apostoli Pauli ex-
plicant, 1. *Tim. 4. Formã habe sanorum
verborum quæ a me didicisti. Sanorum,*
hoc est, quæ sanare possunt creaturas,
siue insensibiles siue sensibiles.

3 Habitus benedictori Sacerdotis
erit Superpelliceum, & Stola regula-
riter alba, aliquando violacea, vt in-
frã. Nam color albus designat puri-
tatem communicandam rebus bene-
dicendis; violaceus autem adhibetur
congrue in benedictione coniuncta

cum exorcismis, ad effugandos da-
mones; vnde ad aquam benedicen-
dam eo colore vtimur: potest tamen
adhiberi Stola coloris temporari con-
uenientis, vt dicitur in *Rubricis Ritua-
lis Romani.*

4 Stando semper benedicat Sacer-
dos, & aperto capite; manuque formet
Crucis signũ versus rẽ, vbi est nota ✝,
& item ipsam aspergat in fine ter, hoc
est, in medio, à dextris, & à sinistris rei.

5 Super Altare quidem benedicen-
da res collocari poterunt, non autem
esculenta, quæ omnino super mensam
ponenda erunt, non in Altari.

*De Aqua benedicta hæc sunt Ru-
bricæ in Missali.*

6 ^a Die Dominica, in sacristia preparato sale & aqua benedicenda,
^b Sacerdos celebraturus Missam, vel alius ad id deputatus, Ab-
ba vel Superpelliceo indutus cum Stola circa collum, primò dicit
✝. Aditorium.

^a Die Dominica.] Numquã omitti-
tur in Dominicis asperio Aquæ bene-
dictæ, *Microlog. 41.* in memoriã Bap-
tismi, qui in Dominica Paschæ solem-
niter celebratur, *Rupert. lib. 7. cap. 20.*

^b Sacerdos celebraturus Missam.]

Sacerdotis est hæc benedictio, ex *Con-
cilio Nannetensi.* si celebraturus est
Missam, induat super Albam Stolam
Missæ conuenientem: si alius est, adhi-
beat super cottam Stolam violaceam,
vt in *Rituale Romano Pauli V.*

7 Deinde absolutè incipit exercisium c salis.

^c Salis.] Miscenda est Aqua bene-
dicta cum sale, ex *Clemente lib. 8. Con-
stit. cap. 29.* vbi meminit benedictionis
aquæ, & virtutis eius ad morbos pel-
lendos, & dæmones fugandos: delentur
etiam venialia, ex *sancto Thoma
3. par. quest. 65. artic. 1. ad 6.* Quod
an fiat ex opere operantis, vt asserant
cum *sancto Thoma Alensis & Abulen-
sis, citati à Suar. 3. par. disput. 12. Se-
ctione 2.* an verò ex opere operato,

quod significant *Victoria, Sotus, & Le-
desma apud Gregor. de Valent. Tom. 4.
disput. 7. quest. 4.* non est quòd hoc lo-
co minùs vtiliter disputemus. Valet
etiam Aqua benedicta ad pellendos
corporis morbos, vt *Tobias noster
par. 1. cap. 72.* fusiùs probat, vbi multa
de hoc effectu asserit exempla non
communia. Lege *Baronium Tomo se-
cundo anno 152. Tomo quarto 362. &
389. Tomo octauo 598. & Tomo de-
cimo.*

cimo 944. Illud est præcipuum in hoc ritu: quod sicut in ingressu Ecclesiæ aspergimur statim Aqua benedicta; ita mundari à Deo tacite petimus, ut maiori cum puritate vel sacrificemus, vel oremus, & præsertim Clerus hoc intendere debet, iuxta illud *Isaie 52. Mundamini, qui fertis vasa Domini.*

8 Prius autem quam à Clemente, nimirum à sanctis Apostolis, & præsertim à sancto Matthæo, qui, ex *Marsilio Columna*, fuit auctor benedictionis aquæ, hunc ritum effluxisse certum est, desumpto ritu ab Eliseo Propheta 4. *Regum 2.* qui sale fugavit sterilitatem aquæ. vnde *Raban.*

lib. 2. cap. 55. Aqua à sordibus mundat, sal putredinem fugat; aqua nitorem præbet, sal sinceritatem adhibet: aqua potum sapientiæ significat, & sal gustum prudentiæ indicat.

9 Sed quare sal ante aquam benedicitur? quia benedicenda est aqua cum eius mixtione. Per salem intellige amaritudinem penitentiæ, per aquam Baptismum. Quia ergo precedere debet cordis compunctio, ideo sal prius benedicitur, *Duran. lib. 4. cap. 4.* Alexander Papa ritum hunc confirmavit Decreto, *de Consec. cum Aquam Distinct. 3. Valafrid. capite 19.* testatur cum *Microlog. cap. 41. 46. & alys.*

10 Ter mittit sal in aquam in modum Crucis, dicendo semel.

Ordo Romanus: Ut in virtute Trinitatis fiat benedictio & mixtio Christi cum populo. *Aqua multa, populi multi.* Quia Christus sal est, à quo Apostoli sal terræ dicti sunt. Miscenda quoque est amaritudo cum

penitentiæ & Baptismo, ex *Durando loco citato*, ad sanctificationem, quam *Cyprianus Papa*, id est *Episcopus*, citatus à *Eurand. ibidem*, docet esse proprium effectum Aquæ benedictæ.

11 Finita benedictione, Sacerdos celebraturus, indutus ^d Pluviali coloris Officio convenientis, accedit ad Altare; & ^e ibi ad gradus cum ministris genuflexus, accipit à Diacono aspersorium, & primo ^f ter aspergit Altare, deinde se, & ^g erectus ministros, ^h incipiens Antiphonam, *Asperges me*, & Chorus prosequitur, *Domine hyssopo*, & ut infra. Interim Celebrans ⁱ aspergit Clerum, deinde populum, & ^l cum ministris ^m Psalmum *Miserere.*

12 Ante Tertiam, *Rupert. ait lib. 9. cap. 10.* sed post Tertiam, *Ordo Roman. in die sancto Pascha*, & indicat *Carimon. Episcop. lib. 2. cap. 31.* vbi præscribitur, quod in fine asperisionis capit Planetam, & facit Sacerdos confessionem: ergo, dicta Tertia, fit asperio; sed & ante benedictionem

palmarum, seu candelarum, si hæc occurrat in Dominica, fit asperio, ut supra in proprijs locis dictum est.

[^d Pluviali.] Hoc est, post Amictum, Albam, Cingulum, & Stolum, ut in prædicto *Carimonia*: neque procedit postremus, ut aliqui scripserunt, sed medius inter ministros paratos, *ibidem.*

ibidem; nempe, si cum iisdem can-
tanda sit Missa.

e *Ibi ad gradus.*] Hoc est, in infi-
mo eius gradu, *Carimon. ibidem*; &
ibidem, aut Rubr. genuflexus: ergo
etiam genuflectit tempore Paschali,
cui Dominica æquiparatur. Aspergit
autem genuflexus Altare, ob maiorem
reuerentiam; & se ipsum item, ad in-
dicandam humilitatem: sicuti genu-
flexus etiam sibi ipsi cineres imponit,
vt suo loco diximus.

f *Ter aspergit Altare.*] In medio,
versus cornu Euangelij, tum Episto-
læ. Altare verò aspergitur ob reue-
rentiam Sacramenti in eo conficien-
di, vt inde arceantur hostes, *Duran.*
ubi supra; & ob memoriam Baptismi
Christi, à quo vim habet Bapti-
smus noster.

g Quòd si in Altari sit exposita
sanctissima Eucharistia, abstinendum
est ab asperione Altaris, ea ratione qua
non signatur Altare ad *In principio*, vt
dictum est in *Feria quinta in Cæna*
Domini; & hoc expressè habetur in
Ambrosiano Missali proxime edito an-
no 1618. Diaconus quoque tunc simi-
liter debet abstinere ab osculis asper-
sionij & manuum.

h *Et erectus ministros.*] Id est, ad-
huc genuflexos, primò Diaconum,
deinde Subdiaconum.

i *Incipiens Antiphonam.*] Debet ex
prædicto Carimon. incipere Antipho-
nam ante asperionem Altaris; eodem-
que modo intellige Rubricam Missa-
lis, quamuis postponere videatur An-
tiphonam. Conuenit enim vt dicatur
Asperges, futuri temporis, ante asper-
sionem actualem. Neque nouum vi-
deri debet, quòd inchoatur Antipho-

na genibus flexis: nam idem præscri-
bitur Episcopo in principio Synodi
in Pontificali Romano, & in qualibet
sessione. Est autem hæc Antiphona
de fide Baptismi prophætia; nam hyl-
sopus significat humilitatem & passio-
nem Christi, à qua pendet Baptismi
virtus, *Ruper. lib. 7. cap. 20.*

k *Aspergit Clerum.*] Aspergens non
inclinat caput; at Clerum stare decet
detecto capite, & aspergenti reueren-
ter caput inclinare, *Carimon. Episcop.*
lib. 2. cap. 31. neque tamen asperio
singulorum fieri debet, sed plurium
simul, tam Cleri quàm populi, &
iuxta locorum consuetudinem fiat
asperio laicorum. Canonici singilla-
tim aspergi poterunt, ad maiorem
eorundem venerationem; quibus &
Celebrans aliquam honoris signifi-
cationem adhibebit ante & post to-
tam eorum asperionem: quod ne
fiat incongruè à maiori Celebrante,
statuit Gregorius XIII. 30. Decem-
bris 1573. teste *Genuesi in Praxi*
Archiepiscop. cap. 65. Roma edi-
ta 1616. ne in Ecclesijs Hispaniarum
Antistes, vel alia persona principalis
aspergat Clerum in Dominicis ante
Missam; sed eius loco simplex Sacer-
dos cum Superpelliceo, & Stola, &
cum Acolythis tantum.

l *Cum ministris.*] Comitantur eum
ministri, Diaconusque eleuat à dex-
tris fimbriam Pluuiialis. Quòd si, in
prædicto Carimon. procedit solus Ce-
lebrans, hoc ibi iubetur ob reue-
rentiam Episcopi præsentis, vt co-
ram eo cum minori pompa Celebrans
procedat.

m *Psalium.*] Id est, rotum Psal-
mum alternatim cum ministris.

14 *Hæc Antiphona prædicto modo dicitur ad asperſionem Aquæ benedictæ in Dominicis per totum annum; excepta Dominica de Paſſione, & Dominica Palmarum, in quibus non dicitur n̄ Gloria Patri, ſed poſt Pſalmum Miſerere repetitur immediatè Antiphona, Aſperges me. Excepto etiam tempore Paſchali, ſcilicet à Dominica Paſchæ uſque ad Pentecoſten, quo tempore cantatur Antiphona, o Vidi aquam; Dominica verò Trinitatis reſumitur Aſperges.*

n̄ Gloria Patri.] Omittitur ijs diebus, quibus in Miſſa dici prohibetur. hæc enim aſperſio eſt quaſi initium Miſſæ.

o Vidi aquam.] Habet Ordo Romanus in die Paſchæ Antiphonam, Vidi aquam, ubi etiam habes eodem exorcifmos ſalis & aquæ cum Orationibus prædictis; quando nimirum agitur de

Conſecrat. Eccleſ. habentur etiam in Sacramentario ſancti Gregor. Verùm hæc Antiphona deſumpta eſt ab Ezechiele 47. & ſignificat fontem ſacri Baptiſmatis de templo corporis Chriſti, de cuius latere quidem læuo humanitatis, dextro autem diuinitatis, exiit ſanguis & aqua Baptiſmalis, Rupertus loco citato.

15 *In die ſancto Paſchæ & Pentecoſtes, ubi eſt fons Baptiſmalis, fit aſperſio cum aqua pridie benedicta in fonte Baptiſmi, & ante inſuſionem olei & chriſmatis accepta.*

Hæc eadem Ordo Romanus, & in cap. Sabbatho, de Conſec. Diſtinct. 4.

16 *Finita Antiphona ſupradicta modo, Sacerdos qui aſperſit aquam, p̄ reuerſus ad Altare, ſtans ante gradus Altaris iunctis manibus, dicat ꝑ. Oſtende, &c. Tempore Paſchali additur Alleluia.*

Nota, quòd in Oratione vltima petitur, mitti Angelum de cælis, non niſi poſt purificationem per aſperſionem Aquæ benedictæ.

p̄ Reuerſus ad Altare.] Hoc eſt, ad inſimum eiſdem gradum, Cerimonial. Epiſc. loco citato.

17 *Tenent autem miniſtri librum ante Celebrantem, ibidem, dum dicit Verſus & Orationem. Poſt Orationem Exaudi deponitur Pluuiale, aſſumitur Manipulus cum Caſula pro Miſſa, Cerimon ibidem.*

18 *Reliquæ Orationes quæ ſequuntur pro benedictione Agni, ouo-*

rum, panis, nonorum fructuum, rerum comestibilem, candelarum, loci, domus nouæ, thalami, nouæ nauis, Sacerdotalium indumentorum, mapparum, Corporalium, Vaſculi Sacramenti, quæ ſine vnctione fiunt, habentur partim in Ordine Romano, partim in Pontificali, partim in Ritualibus antiquis.

19 *Benedictio Agni ad communem mensam fit ex vſu Romano, Microlog. cap. 54. Panis, à ſancto Petro, et Abdia lib. 2. Hiſtor. Apoſtol. & Oratione eſt in Sacramentario Gregoriano; ubi etiam habetur Oratione rerum comestibile-*

estibulum. Frugum verò habet originem à sancto Clemente *Constitut. li. 8. cap. 4.* seu, ex *Baronio* anno 283. à Decreto *Eutychiani* Papæ.

20 Quæ traditur hoc loco *candelarum benedictio*, ea est, quæ fieri contingit extra diem Purificationis beatæ Virginis, quod expressè notatur in *Rituale Romano Pauli V.* Item ea loci est, quæ fit extra diem Sabbati sancti, in quo maiori ritu domorum fit benedictio, & à Parocho, cuius proprius habetur ritus in *prædicto Rituali*: nam, ut diximus, in Missali positæ sunt tantùm ea benedictiones, quæ citra præiudiciam iurium Parochialium à quocumque Sacerdote, & quandocumque, fieri possunt.

21 Pro benedictione *vestium Sacerdotalium* Orationes habentur in *Sacramentario Gregoriano*. Reprehendit *Possennus de Officio Curati cap. 2. num. 30.* eos, & meritò, qui assuunt vestem Sacerdotalem non benedictam vesti Sacerdotali benedictæ, & eam dissuunt post Missam, putantes hoc sufficere vice benedictionis propriæ; quod nullatenus est permitendum.

22 Quæritur autem: Quis benedicere potest has vestes præter Episcopum? Abbates, & alij Regularium Superiores ex Privilegio benedicere possunt; non tamen benedicere paramenta Ecclesiarum non sibi subditarum, neque Abbates, ex Decreto sacræ Rituum Congregationis die 24. *Augusti* 1609. & renouato in fauorem Episcopi *Spoletani die 30. Septemb.* 1628. Neque obstat consuetudo allegata à *Tamburino de Iure Abb. Tom. 1. disp. 22. quæst. 2. num. 2.* quam abrogauit, & non obstare declarauit ea-

dem *S. Congregatio 18. Augusti* 1629. Nullo modo Sacerdotes simplices benedicere possunt proprias vestes, ex *Nauar. cons. 2. de consecr. Eccles.* neque Protonotarij, ex Decreto sacræ Rituum Congregationis 17. *Iulij* 1627.

23 Quæritur postremò: An Episcopi hanc facultatem possint alijs Sacerdotibus delegare. *Tabien. v. Abbas. num. 12. Vgolin. de Episc. cap. 32. num. 5.* negant: & in praxi sacræ Rituum Congregationis sapius requisita fuit ab Episcopis insignioribus, & *S. R. E. Cardinalibus*, eiusdemque sacræ Rituum Congregationis Præfectis, iustis de causis apud Ecclesias proprias non residentibus, pro facultate delegandi, & eam pluribus concessit, aliquando limitando personas in dignitate constitutas, 14. *Novembris* 1615. aliquando tempus ad sex menses, 14. *Martij* 1616. & sapius tandem sine limitatione, 2. *Maij* 1619. & deinceps alijs eodem modo. Ratio est, quia de potestate ordinis est hæc benedictio: ea verò non potest ab Episcopo delegari, sicuti potestas iurisdictionis, quæ delegari potest.

24 Hactenus de Benedictionibus. In calce Missalis additas inuenies Orationes dicendas in consecratione Episcopi, & in collatione Ordinum, excerptas à Pontificali: at, inquires, Cur in Missali positæ sunt? Respondeo, ad maiorem commoditatem consecrantis & consecratorum, ut quique eas dicere possit statim in suo Missali in Missa consecrationis. Prima verò harum Orationum legitur in *Sacramentario sancti Gregorij*, titulum ea quæ pro Episcopi consecratione dicitur.

Et hic finis totius Missalis.